

World Theatre Day 2015

Teatri jaoks tõelisi meistreid avastada on kõige hõlpsam teatrist eemalt. Nendeks on tavaliselt inimesed, kellele teater ei ole klišeede ja konventsioonide vorpimise masin. Just nemad leiavad tukslevaid allikaid ja elust pakatavaid jõgesid, mis lähevad enamasti kaarega mööda teatrisaalidest, kuhu iga päev koguneb inimesi, kes näevad vaeva mingisuguste maailmade jäljendamisega. Me jäljendame maailma – selle asemel, et luua oma kontsentreeritud maailmu, mis peavad publikuga debatti ja mida mõjutavad varjule jäävad sügavad tunded. Ning just neid viimaseid suudab teater kõige paremini nähtavale tuua.

Selliseid teejuhte leiab kõige sagedamini proosast. Täna mõtlen ma ikka ja aina kirjanikele, kes umbkaudu saja aasta eest kirjeldasid prohvetlikult, ent samas vaoshoitult Euroopa jumalate loojanguhämarikku, mis langes meie tsivilisatsioonile ja püsib selle kohal senini. Ma pean silmas Franz Kafkat, Thomas Manni ja Marcel Prousti. Täna lisaksin nende prohvetite hulka ka John Maxwell Coetzee.

Nende ühine eelaimus maailma vältimatust lõpust – mitte planeedina, vaid inimestevaheliste suhete mudelina, ühiskonnakordade ja mässude mudelina – saadab meid nüüd painavana. Saadab meid, kes me elame pärast maailmalõppu. Me seisame silmitsi kuritegude ja konfliktidega, mis põletavad maha järjest uusi kohti isegi kiiremini kui kõikjale jõudev meedia seda kajastada jaksab. Ent need tulekahjud tüütavad kiiresti ära ja nii kaovadki jäljetult uudistest, me tunneme end abituna, kohkununa ja ümber piiratuna. Me ei suuda enam ehitada torne, ja müürid, mida me visalt püstitame, ei kaitse meid millegi eest, vastupidi, vajavad ise hoolt ja kaitset, mis võtabki suurema osa meie eluenergiast. Ja meil pole enam jõudu, et üritada näha seda, mis on värava ja müüri taga. Ja just seepärast peab olema olema teater ja otsima sealt uut väge. Vaatama sinna, kuhu vaatamine on keelatud.

“Müüt katsub seletamatut seletada. Kuna ta tõepõhjalt tõukub, siis peab ta taas seletamatus lõppema.”¹ – neid sõnu, mida Kafka kasutas Prometeuse müüdi teisenemisega seoses, kasutaksin ma paljuski selle kohta, milline peaks olema teater. Ja sellist teatrit, mis tõepõhjalt tõukub ja lõpeb seletamatus, soovin kogu südamest kõigile teatri töötajatele, nii nendele, kes on laval, kui ka nendele, kes on vaatesaalis.

Translation: Hendrik Lindepuu

¹ Franz Kafka, “Öösel”, tõlkinud Mati Sirkel, LR 1983, nr. 27, lk. 55.